

STEPS
(*angl.val. – Strengthening Engagement in Public Health Research*)

projekta tehniskais ziņojums

Ziņojuma autori:

Anita Villeruša, Anda Karnīte, Inese Gobiņa

SO Latvijas Sabiedrības veselības asociācija

STEPS Nacionālā seminārā atskaite

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS

1. Nacionālā semināra apraksts

2. Nacionālā seminārā aplūkoto tematu kopsavilkums

2.1. Sabiedrības veselības pētniecības politika Latvijā

Ģirts Briģis "Esošā un vēlamā sabiedrības veselības pētniecības politika Latvijā"

2.2. Nevalstisko organizāciju loma sabiedrības veselības pētniecībā

Iveta Ņelle "Uz pierādījumiem balstītas pieeja seksuāli – reproduktīvās veselības veicināšanā: izaicinājumi un problēmas";

Ruta Kaupe "Nevalstisko organizāciju loma sabiedrības veselības politikas veidošanā";

Anete Valtere "Uz pierādījumiem balstīta prakse Latvijas Diabēta asociācijas darbībā";

Alise Krūmiņa "Nacionālās Tabakas un alkohola kontroles koalīcijas darbība sabiedrības veselības politikas veidošanā Latvijā"

2.3. Eiropas finansējuma avotu pieejamība sabiedrības veselības pētniecības nozarē

Uldis Berķis "Sabiedrības veselības pētniecības finansu resursi ES 7. Ietvarprogrammas ietvaros"

2.4. Grupu darbs – diskusija par semināra galveno tēmu „Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse”.

3. Diskusiju kopsavilkums

4. Secinājumi un rekomendācijas

5. Pielikumi

5.1. Semināra programma

5.2. Semināra dalībnieki

5.3. Projekta vadības grupa

5.4. Semināra novērtējuma kopsavilkums

IEVADS

Dalībnieku atlase nacionālajam semināram

Projekta vadības grupa tika izveidota septiņu cilvēku sastāvā ar pārstāvjiem no Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas, biedrības „Skalbes”, Latvijas Endokrinologu asociācijas un Latvijas Nacionālās tabakas un alkohola kontroles koalīcijas.

Potenciālās sabiedriskās organizācijas (SO) dalībai nacionālā seminārā tika izvēlētas, apspriežoties visiem projekta vadības grupas pārstāvjiem kārtējā projekta sapulcē. Sabiedrisko organizāciju izvēlē tika ņemta vērā darbības sfēru dažādība sabiedrības veselības jomā. Kopumā tika izvēlētas 25 sabiedriskās organizācijas, kurām tika izsūtīta STEPTS projektā izstrādātā anketa latviešu valodā ar mērķi apzināt, cik lielā mērā sabiedriskās organizācijas Latvijā ir iesaistījušās dažādu pētījumu veikšanā sabiedrības veselībā, kā arī noskaidrot SO ieinteresētību savā darbībā aktīvāk pielietot pētnieciskās metodes.

Atgādinājumi ar lūgumu aizpildīt aptaujas anketu organizācijām tika izsūtīti trīs reizes. Kopā tika saņemtas 12 (48%) aizpildītas anketas.

Apkopojot anketu atbildes, tika izdarīti sekojoši secinājumi:

- 1) Tikām dažām organizācijām Latvijā ir pieredze pētījumu īstenošanā sabiedrības veselības jomā. Lielai daļai aptaujāto organizāciju pētījumu veikšana neietilpst organizācijas darbības prioritātēs. Kā galvenais kavējošais iemels pētījumu veikšanai minēts resursu (cilvēkresursu, zināšanu u.c.) trūkums.
- 2) Lielākā daļa organizāciju sava darbībā izmanto informāciju no citu kompetentu institūciju pētījumiem.
- 3) Dažas no aptaujātām SO aktīvi iesaistītās sabiedrības veselības politikas veidošanā, taču ne sabiedrības veselības pētniecībā.
- 4) Lielākā daļa aptaujāto SO sadarbojas ar citām organizācijām dažādu sabiedrības veselības aktivitāšu īstenošanā, taču tikai atsevišķas – kopskaitā divas – tieši sabiedrības veselības pētījumu veikšanā.

Tā kā Latvijā pieredze tieši pētījumu veikšanā bija tikai atsevišķām sabiedrības veselības jomā strādājošām nevalstiskām organizācijām, tad pēc aptaujas rezultātiem dalībai

nacionālajā seminārā tika izvēlētas SO, ņemot vērā (1) aktivitāti sabiedrības veselības nozarē kopumā un (2) izrādīto iniciatīvu piedalīties un/vai atbalstīt sabiedrības veselības pētniecību Latvijā nākotnē.

Kā nacionālā seminārā nosaukums tika izvēlēts – „**Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse**” jeb „**Darbosimies pamatoti!**”

Kā galvenie semināra uzdevumi tika izvirzīti:

- 1) izpratnes palielināšana par pētniecības nepieciešamību uz pierādījumiem balstītas prakses īstenošanā;
- 2) iedrošināšana SO iesaistīties sabiedrības veselības pētījumos;
- 3) rosināšana SO ikdienas praktiskā darbā izmantot dažādus pieejamo pētījumu rezultātus sabiedrības veselības jomā;
- 4) iepazīstināšana ar iespējamo resursu piesaistīšanas iespējām sabiedrības veselības pētniecībā;
- 5) rekomendāciju izvirzīšana un apkopošana turpmākai sadarbībai sabiedrības veselības pētniecības politikas veidošanā Latvijā.

Nacionālā semināra programmas izstrādāšana, semināra dalībnieku uzaicināšana

2010.gada 5. februārī notika projekta vadības grupas sapulce, kuras dienas kārtībā bija nacionālā semināra programmas projekta izstrāde un dalīborganizāciju izvēle. Nacionālo semināru tika izlemts rīkot 26. martā.

Tika izlemts semināru organizēt, ņemot vērā kopējā STEPS projekta vadlīnijas, pirmo semināra daļu veltot ekspertu prezentācijām, bet otro – darba grupām.

Projekta darba grupas sapulcē tika izvēlēti eksperti STEPS projekta ietvaros noteiktajās visās semināra tēmās: (1) esošā sabiedrības veselības pētniecības politika; (2) nevalstisko organizāciju loma sabiedrības veselības politikas plānošanā un īstenošanā; (3) finansējuma avotu pieejamība sabiedrības veselības pētniecības nozarē.

Ņemot vērā cenu aptauju rezultātus, kā arī iespējamās semināra vietas lokalizāciju un transporta iespējas, tika izlemts semināru rīkot viesnīcā „Europa City Riga”.

Darba grupa nolēma lūgt piedalīties nacionālā seminārā un sniegt ziņojumus četriem ekspertiem no dažādām sabiedriskām organizācijām. Pēc potenciālo lektoru piekrišanas tika izveidota galīgā semināra programma.

Galīgā semināra programmu (pielikums nr.5.1.) un uzaicinājumus dalībai seminārā izsūtīja 5. martā visām 12 sabiedriskām organizācijām, kuras iepriekš bija piedalījušās anketēšanā, kā arī izrādījušas interesi par iespēju piedalīties šādā pasākumā.

1. NACIONĀLĀ SEMINĀRA APRAKSTS

Kopumā dalībai semināram saņēma 25 individuālus pieteikumus no 12 dažādām SO, un visi tika apstiprināti. 2010. gada 26. martā STEPS projekta ietvaros organizēto semināru „**Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse**” jeb „**Darbosimies pamatoti!**” apmeklēja 25 dalībnieki, no kuriem 21 pārstāvēja 12 dažādas SO, bet divi pārstāvji bija no Latvijas Veselības ministrijas un divi eksperti – no Rīgas Stradiņa universitātes – vienīgās universitātes Latvijā, kas piedāvā augstākās izglītības programmas sabiedrības veselībā. Pilns dalībnieku saraksts atrodams pielikumā nr.5.2.

Nacionālo semināru vadīja prof. Anita Villeruša (Rīgas Stradiņa universitāte; Latvijas Sabiedrības veselības asociācija). Seminārā atklāšanā piedalījās dr. Iveta Pudule – Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas vadītāja. I. Pudule savā uzrunā aktualizēja uz pētījumiem balstītas informācijas nepieciešamību sabiedrības veselības praksē (ieskaitot veselības veicināšanu, profilaksi u.c.). Semināra atklāšanā pārstāve no Latvijas Veselības ministrijas – Santa Līviņa pasvītroja SO lomu sabiedrības veselības aktivitātēs, kā arī sabiedrības veselības politikas veidošanā.

Semināra atklāšanas noslēgumā dalībniekus uzrunāja arī STEPS projekta koordinatore Angese Knābe, iepazīstinot dalībniekus ar STEPS projekta ideju, uzdevumiem, sadarbības partneriem, kā arī jau īstenotajām un plānotajām aktivitātēm.

2. SEMINĀRA APLŪKOTO TEMATU KOPSAVILKUMS

2.1. Sabiedrības veselības pētniecības politika Latvijā

Prof. Ģirts Briģis (Rīgas Stradiņa universitāte) savā prezentācijā klātesošos iepazīstināja ar esošo un vēlamo situāciju sabiedrības veselības pētniecības politikā Latvijā. Informācijas un pētījumu nodrošināšana sabiedrības veselības prakses ietvaros ir izvirzīts kā 20. mērķis Latvijas Sabiedrības veselības stratēģijā (2000. – 2010.), kur šī mērķa sasniegšanai izvirzīti tādi uzdevumi kā:

- apzināt un izvērtēt esošo informācijas sistēmu ar mērķi izveidot vienotu, koordinētu informācijas sistēmu, nodrošināt informācijas savstarpējo savietojamību un novērst informācijas dublēšanos;
- nodrošināt resursus regulārai kvalitatīva sabiedrības veselības pārskata izstrādei;
- pētījumu veikšanai izstrādāt speciālu, vajadzībām atbilstošu darbības programmu.

Prezentācijā semināra dalībnieki tika iepazīstināti arī ar PVO un Eiropas Savienības sabiedrības veselības pētniecības politiku 2008. – 2013. gadam. Saskaņā ar PVO dokumentiem sabiedrības veselības pētniecības politika sevī ietver veselības pētniecības sistēmu stiprināšanu:

- ar vērtīgu zināšanu vai pētniecības izplatīšanu;
- ar ētiskas un pierādījumos balstītas pētniecības politikas radīšanu, ietverot normas un standartus;
- ar augstas kvalitātes veselības pētniecības pierādījumu radīšanu, monitoringu un ieviešanu.

ES Baltajā grāmatā sabiedrības veselības politikas īstenošanā uzsvēta nepieciešamība nodrošināt savstarpēji salīdzināmus ES dalībvalstu veselības rādītājus.

Šobrīd Latvijā lielāks atbalsts dominē biomedicīniskajiem pētījumiem. Joprojām nav vienotas izpratnes par sabiedrības veselības pētniecības un prakses nozīmi, kā arī iespējām nacionālā līmenī. Daudzi sabiedrības veselības jautājumi netiek pietiekami risināti, jo prioritāte bieži ir problēmas veselības aprūpē.

2.2. Nevalstisko organizāciju loma sabiedrības veselības pētniecībā

Kopumā seminārā tika prezentēti četri „labās prakses” piemēri, ņemot vērā četru dažādu SO pieredzi sabiedrības veselības pētījumu veikšanā un/vai citu pētījumu rezultātu izmantošanā savā praktiskajā ikdienas darbībā.

Iveta Kelle semināra dalībniekus iepazīstināja ar Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociācijas „Papardes Zieds” pieredzi gan sabiedrības veselības pētījumu veikšanā, gan arī to izmantošanā seksuālās veselības politikas jautājumu risināšanā. SO „Papardes Zieds” ir koordinējusi un bijusi praktiski iesaistīta vairākos pētījumos seksuāli-reproduktīvās veselības jomā. Tāpat ikdienā dažādu lēmumu pieņemšanā, darbības politikas veidošanā un rīcības argumentācijā tiek izmantoti dati no dažādu valstu pētījumiem seksuāli-reproduktīvās veselības jomā. Kā viena no problēmām tika minēta lielās atšķirības izpratnes līmenī par pētniecību un uz pierādījumiem balstītas prakses nepieciešamību starp sabiedrības veselības profesionāļiem un dažādu lokālu un nacionālu lēmumu pieņēmējiem.

Ruta Kaupe, SO „DIA+LOGS” valdes priekšsēdētāja, semināra dalībniekus iepazīstināja ar SO „DIA+LOGS” galvenajām aktivitātēm HIV/AIDS izglītības, ļaunuma mazināšanās, sociālā atbalsta un politikas veidošanas jautājumos. SO „DIA+LOGS” galvenā misija ir, sekmēt HIV inficēto un AIDS slimnieku integrāciju sabiedrībā, veicinot personas pašnoteikšanos, ka arī iestājoties pret šo cilvēku diskrimināciju. Galvenās HIV/AIDS mērķa grupas šajā organizācijā ir HIV inficētie un AIDS slimnieki, kā arī inīcējamo narkotiku lietotāji, prostitūtas un sociālā riska grupu jaunieši. Lektore uzsvēra nepieciešamību SO darbības uzlabošanas nolūkos gan pašiem veikt pētījumus, gan izmantot citu pētījumu rezultātus. Tas uzlabos prasmes veikt objektīvu situācijas analīzi, dos papildus argumentus organizācijas viedokļa paušanai, palīdzēs atrast jaunas idejas un saskatīt prioritātes nākotnei, kā arī veicinās sadarbību ar citām organizācijām un institūcijām.

SO „DIA+LOGS” ir pieredze nelielu pētījumu veikšanā, piemēram, pētījumi par HIV inficēto personu vajadzībām (PHARE projekts), HIV inficēto personu speciālām uztura vajadzībām, kā arī sociāli atstumto grupu iespējām darba tirgū u.c.

SO pastāv vairākas priekšrocības pētījumu veikšanā, jo īpaši, grūti sasniedzamo jeb riska grupu personu sasniegšanā, proti, starp nevalstiskām organizācijām un riska grupām ir lielāka uzticēšanās, SO nereti ir labāk informēti un pārzina situāciju un apstākļus riska populācijās, SO darbojas neatkarīgi un var nebaidīties atklāti paust savas mērķa grupas viedokli, tāpat viņiem ir daudz vienkāršāk iegūt atgriezenisko saiti un nodrošināt sociālo atbalstu.

Anete Valtere prezentēja Latvijas Diabēta asociācijas pieredzi sabiedrības veselības jautājumu risināšanā, minot tādas galvenās organizācijas aktivitātes kā:

1. atbalsta un informācijas sniegšana cukura diabēta pacientiem, palīdzot sadzīvot ar savu slimību;
2. informācijas nodrošināšana ārstiem par cukura diabēta jautājumiem;
3. sabiedrības informēšana par diabēta riska faktoriem, pirmajām slimības pazīmēm, kas sekmē gan pašas slimības, gan diabēta sarežģītumu savlaicīgu diagnostiku;
4. iesaistīšanās veselības politikas veidošanas procesos (sniedzot viedokli, atbalstot vai kritizējot likumdošanas iniciatīvas, izdodot vadlīnijas).

Latvijas Diabēta asociācijas darbība ir vislielākā mērā balstīta uz pierādījumiem. Ir nepieciešams pastāvīgi sekot jaunākajai informācijai, jo pierādījumi un rekomendācijas, attiecībā uz cukura diabētu profilaksi un ārstēšanu, mainās diezgan strauji. Latvijas Diabēta asociācija pati nav koordinējusi un vadījusi pētījumus, taču tā ir iesaistījusi citu nacionālo un starptautisko institūciju (piemēram, Starptautiskās Diabēta Federācijas) organizētos pētījumos.

Alise Krūmiņa semināra dalībniekus informēja par Latvijas Nacionālās tabakas un alkohola kontroles koalīcijas pieredzi sabiedrības veselības interešu aizstāvībā, kā arī pētījumu informācijas izmantošanu darbā ar sabiedrību un politiķiem. Šīs koalīcijas sastāvā ir astoņas atsevišķas Latvijas SO, kā arī koalīcija ir dažādu starptautisko organizāciju (ENSP, NordAN, BTACC) biedrs. Latvijas nacionālās tabakas un alkohola kontroles koalīcijas darbībā stingri ievēro principu pieņemt lēmumus, kas balstīti uz pierādījumiem, piemēram, dažādu pētījumu rezultātiem (GYTS, HBSC, FINBALT, ESPAD), kā arī PVO rekomendācijām.

Kopumā visu SO pārstāvji, kas prezentēja „labās prakses” piemērus uzsvēra uz pierādījumiem balstītas informācijas nepieciešamību ikdienas praktiskā SO darbībā.

2.3. Eiropas finansējuma avotu pieejamība sabiedrības veselības pētniecības nozarē

Uldis Berķis, ES 7. Ietvarprogrammas Latvijas Nacionālā kontaktpunkta vadītājs, semināra dalībniekus iepazīstināja ar ES 7. Ietvarprogrammas veselības prioritātēm. Šīs programmas galvenie mērķi ir:

- iedzīvotāju veselības aprūpes uzlabošana;
- veselības veicināšana, tai skaitā samazinot nevienlīdzību veselībā;
- veselības informācijas un zināšanu iegūšana.

ES 7. Ietvarprogrammas ietvaros Sabiedrības veselības programmas ir viena no galvenajām prioritātēm, kurā ietilpst:

- klīnisko pētījumu rezultātu izmantošana klīniskajā praksē;
- veselības aprūpes sistēmu kvalitāte un efektivitāte;
- veselības veicināšana: (1) metodoloģijas izstrāde nevienlīdzības veselībā mazināšanai; (2) veselības paradumu izmaiņu stratēģijas un to analīze; (3) pētījumu izmantošana veselības veicināšanā un slimību profilaksē; (4) garīgās veselības jautājumi Eiropā.

Kā galvenās problēmas ES grantu apgūšanā Latvijā minamas tādas kā:

- projekta pieteikumu sagatavošanā nepieciešamais lielais darbs, salīdzinājumā ar mazām iespējām dabūt finansiālu atbalstu;
- lielu monopolu izveidošanās (piemēram, CNRS, INSERM, Pasteur) ES grantu apgūšanā;
- praktiska atbalsta trūkums Latvijā ES projektu sagatavošanā;
- diverģenta pētniecības politika (biomedicīniskie pētījumi vs. sabiedrības veselības);
- problēmas stratēģiskā plānošanā ietvert ES pētījumu projektus, nezinot grantu atbalsta iespējas.

Ir jāapsver iespējas saņemt atbalstu nacionāliem sabiedrības veselības pētniecības projektiem arī no citiem avotiem, piemēram, no Latvijas Zinātņu padomes.

2.4. Grupu darbs – Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse

Saskaņā ar STEPS projekta vadlīnijām un nacionālā seminārā izstrādāto programmu, otra semināra daļa bija veltīta grupu darbam. Grupu darbu koordinēja un diskusijas vadīja prof. Anita Villeruša. Grupu darbam tika izvirzīts uzdevums apspriest un sniegt atbildes uz sekojošiem jautājumiem:

1. Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse: 1) vai ir nepieciešams SO darbībā paplašināt aktivitātes sabiedrības veselības pētniecības jomā? 2) kuri ir veicinošie un kavējošie faktori, lai piedalītos sabiedrības veselības pētījumos? 3) kuri faktori sekmētu, palīdzētu iesaistīties sabiedrības veselības pētniecībā?
2. Sadarbība ar citām organizācijām: 1) vai sadarbība ar citām organizācijām sekmē un uzlabo uz pierādījumiem balstītas informācijas īstenošanu SO praksē? 2) kāda veida sadarbības organizācijas tās ir vai varētu būt? 3) kāda veida sadarbība tā varētu būt? 4) ko jūs sagaidāt no savstarpējās sadarbības?
3. Sabiedrības veselības pētniecības nepieciešamība: 1) vai ir kāda sabiedrības veselības problēma (-as), kuras būtu nepieciešams steidzīgi pētīt, kurā (-ās) būtu ieinteresētas vairākas SO Latvijā? 2) kāda veida dati ir nepieciešami, kas palīdzētu efektīvāk risināt sabiedrības veselības problēmu(-as)?

Semināra dalībnieku grupu darba kopsavilkums un sekojošas rekomendācijas:

1. Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse.
Kā kavējošie iemesli sabiedrības veselības pētījumu veikšanā tika minēti:
  - finansiālā atbalsta trūkums;
  - kapacitātes (zināšanu, cilvēkresursu) trūkums;
  - informācijas trūkums, kur konsultēties ar ekspertiem pētniecībā, kur meklēt dažādus datu avotus, kur ir iespējams meklēt finansiālu atbalstu, kuras ir sabiedrības veselības pētniecības prioritātes Latvijā, kas tās nosaka;
  - zināšanu trūkums pētniecības metodoloģijā un datu analīzē;
  - vienotas nacionālo sabiedrības veselības pētījumu datu bāzes trūkums.

2. Sabiedrības veselības pētniecības iespējami veicinošie faktori:

- nacionālās sabiedrības veselības pētījumu mājas lapas, datu bāzes izveidošana ar vadošajiem ekspertiem pētniecībā konkrētajās sabiedrības veselības jomās;
- apmācības semināri par pētniecības metodoloģijas jautājumiem;
- sabiedrības veselības vai citu studentu iesaistīšana pētījumu veikšanā mācību prakses laikā;
- SO iesaistīšana sabiedrības veselības pētījumu plānošanas procesā, kā arī jaunās Latvijas Sabiedrības veselības stratēģijas veidošanā.

3. Sadarbība ar citām organizācijām:

- dažādām valsts un pētniecības institūcijām vajadzētu pētījumos iesaistīt SO, jo īpaši ņemot vērā to pieredzi un sadarbību ar dažādām riska grupām;
- dažādu pētījumu rezultātus būtu nepieciešams prezentēt ne tikai masu medijiem un lēmumu pieņēmējiem, bet arī SO;
- pētniekiem un SO vajadzētu ciešāk sadarboties komunikācijā ar masu medijiem un politiķiem, ņemot vērā katra zināšanas, kompetenci un pieredzi pētniecībā un politikas veidošanā;
- sadarbība ar dažādām komerciālām organizācijām nevarētu tikt paplašināta, ja vien tā nav pretrunā ar sabiedrības interesēm un ētiskiem principiem;
- nepieciešams veicināt sadarbību ar citām ES organizācijām dažādas savstarpēji salīdzināmas informācijas apmaiņā.

4. Aktuālākie sabiedrības veselības pētniecības jautājumi Latvijā:

- veselības aprūpes kvalitāte un vadība;
- garīgās veselības jautājumi;
- veselības rādītāju (mirstības, saslimstības) atšķirību noteicošo faktoru padziļināta izpēte Latvijā un citās Eiropas Savienības valstīs.

3. DISKUSIJU KOPSAVILKUMS

Pētījuma dalībnieki izrādīja interesi un gatavību piedalīties vai atbalstīt sabiedrības veselības pētniecību Latvijā. Finansiālais un cilvēkresursu trūkums tika minēta kā galvenie apstākļi, kas kavē SO vairāk iesaistīties sabiedrības veselības pētniecībā. Apzinoties ierobežotos finansēšanas avotus sabiedrības veselības pētniecībā sadarbības tīkla veidošana starp organizācijām varētu būt labs risinājums. Kā viena no iespējām tika minēta savstarpēja sadarbība ar pieredzējušajām organizācijām pētniecībā, piemēram, Latvijas Sabiedrības veselības asociāciju, kuru biedru skaitā ir vairāki universitāšu mācībspēki, kas varētu palīdzēt palielināt zināšanas pētniecības metodoloģijas jautājumos.

Lai veidotu ciešākas saites starp nevalstiskām organizācijām un Rīgas Stradiņa universitāti (RSU), tika nolemts pēc semināra jau 2010. gada aprīlī-maijā uzsākt Sabiedrības veselības fakultātes 3. studiju gada bakalauru studentu triju nedēļu praksi sešās dažādās nevalstiskās organizācijās. Studentu iesaistīšanās SO darbībā varētu ne tikai papildināt studējošo iemaņas praktiskā darba veikšanā dažādās sabiedrības veselības jomās, bet arī plašāk tikt izmantota SO interesējošā pētniecībā un datu apkopošanā, kurā ieguvēji būtu abas puses.

Semināra dalībnieki ierosināja organizēt apmācības kursus pētniecības metodoloģijā un zinātniskās literatūras meklēšanā. Par šo jautājumu tuvākā laikā tiks diskutēts gan LSVA valdē, gan RSU kursu nodaļā. Tika apsvērta iespēja arī turpmāk vismaz vienu reizi gadā organizēt kopēju nevalstisko organizāciju konferenci vai semināru par kādu aktuālu sabiedrības veselības tēmu. Tādējādi tiktu veicināta gan savstarpēja sadarbība, gan stiprināta SO loma sabiedrības veselības politikas veidošanā valstī.

Kopumā seminārs tika novērtēts pozitīvi, kā galvenos ieguvumus minot, iespēju satikties dažādām SO un risināt kopīgus jautājumus, pieredzes apmaiņu un iespēju iegūt zināšanas par dažādiem sabiedrības veselības pētniecības jautājumiem (finansu iespējas, eksperti u.c.).

4. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

STEPS projekta ietvaros organizētais seminārs bija iespēja sapulcināt dažādas sabiedrības veselības jomā strādājošas nevalstiskās organizācijas, lai uzzinātu to pieredzi un viedokli sabiedrības veselības pētniecības jautājumos.

Galvenie secinājumi un rekomendācijas:

1. Ir nepieciešama turpmāka pētnieku/ valsts/ nevalstisko organizāciju sadarbība, lai veicinātu un stiprinātu sabiedrības veselības pētniecību Latvijā.
2. Ir vajadzīgs palielināt nevalstisko organizāciju zināšanas pētniecības metodoloģijā.
3. Nevalstiskām organizācijām ir nepieciešams saņemt valsts un akadēmisko atbalstu sabiedrības veselības pētījumu veikšanā.

5. PIELIKUMI

5.1. Semināra programma

Seminārs nevalstisko organizāciju pārstāvjiem
“Uz pierādījumiem balstīta sabiedrības veselības prakse”
jeb
„Darbosimies pamatoti!”

Rīga, viesnīca Europa City Riga, Brīvības gatve 199C
 2010.gada 26.marts

PROGRAMMA

Plkst.	Tēma	Referents
09.30 – 10.00	Reģistrācija, kafija	
10.00 – 10.15	Semināra atklāšana	<p><i>Iveta Pudule,</i> Latvijas Sabiedrības veselības asociācijas priekšsēde</p> <p><i>Santa Līviņa,</i> LR Veselības ministrijas Veselības politikas plānošanas departamenta Veselības politikas plānošanas dokumentu izstrādes nodaļas vadītāja</p> <p><i>Agnese Knabe,</i> STEPS projekta koordinatore Latvijā, biedrības „Skalbes” pārstāve</p>
10.15 – 10.40	Esošā un vēlamā sabiedrības veselības pētniecības politika Latvijā	<i>Prof. Ģirts Briģis,</i> Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedras vadītājs
10.40 – 10.45	Jautājumi referentam	
10.45 – 11.30	NVO loma sabiedrības veselības politikas	<i>Iveta Kelle,</i> Biedrības „Papardes Zieds” valdes priekšsēdētāja

	plānošanā un īstenošanā – labās prakses piemēri	<i>Ruta Kaupe</i> , Biedrības „DIA+LOGS” valdes priekšsēdētāja <i>Anete Valtere</i> , Latvijas Diabēta Asociācijas valdes locekle
11.30 – 11.45	Jautājumi referentiem	
11.45 – 12.15	Kafijas pauze	
12.15 – 12.30	Labās prakses piemēri (turpinājums)	<i>Alise Krūmiņa</i> , Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālās koalīcijas izpilddirektore
12.30 – 12.35	Jautājumi referentam	
12.35 – 13.05	Finansējuma avoti pētījumu veikšanai sabiedrības veselībā	<i>Uldis Berķis</i> , ES 7. Ietvarprogrammas Veselības (Health) prioritātes Nacionālā Kontaktpunkta vadītājs
13.05 – 13.15	Jautājumi referentam	
13.15 – 14.15	Pusdienas	
14.15 – 15.30	Grupu darbs	
15.30 – 16.00	Kafijas pauze	
16.00 – 17.00	Grupu darba prezentācijas, diskusijas	
17.00 – 17.30	Noslēgums, apliecinājumu izsniegšana	

5.2. Semināra dalībnieki (vārds, uzvārds, organizācija)

DALĪBNIEKU SARAKSTS

Nr.	Uzvārds, vārds	Pārstāvētā organizācija / iestāde	Amats	Adrese	E-pasta adrese	Tālr. / Mob.tālr.
1.	Antoņēviča Līga	Biedrība „Daugavpils universitātes veselības veicināšanas centrs”	Pārstāve	Parādes iela 1-208.kab., Daugavpils, LV-5401	Irena.kunicka@du.lv	29123775
2.	Baka Kira	LaMSA (Latvijas medicīnas studentu asociācija)	Sabiedrības veselības darba grupas vadītāja	Skolas iela 3, 407.kab, Rīga, LV-1010	Kira.baka@gmail.com	29523944
3.	Beināre Dace	Biedrība „Skalbes”	Projektu vadītāja	Kungu iela 34, Rīga, LV-1050	dace@skalbes.lv	67222920, 29114448
4.	Berķis Uldis	Rīgas Stradiņa universitāte	Asociētais profesors, Zinātnes daļas vadītājs	Dzirciema iela 16, Rīga, LV-1007	uldis.berkis@rsu.lv	67409242
5.	Brīģis Ģirts	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra	Profesors, katedras vadītājs	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	gbrigis@latnet.lv	67338307
6.	Dimdāne Līga	Sociālās alternatīvas institūts	Biedrs	„Purmaļi”, Limbažu pagasts, Limbažu novads, LV-4020	dimdane@inbox.lv	26599863
7.	Dumpe Vita	Biedrība „Veselības projekti Latvijai”	Projektu vadītāja	Antonijas iela 12-8, Rīga, LV-1010	vita.dumpe@gmail.com	29209612
8.	Garsele Zane	LaMSA (Latvijas medicīnas studentu asociācija)	Viceprezidente ārlietās	Slokas iela 134-84, Rīga	zane.garsele@gmail.com	29888143
9.	Gobiņa Inese	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības	Lektore	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	inese.gobina@gmail.com	67338307

		veselības un epidemioloģijas katedra				
10.	Gumennikova Alīna	Biedrība „Jaunatne pret AIDS”	Valdes locekle	Blaumaņa iela 5a-23, Rīga, LV-1011	alina.gumennikova@gmail.com	25924722
11.	Karnīte Anda	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra	Lektora v.i.	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	anda.karnite@rsu.lv	67338307
12.	Kaupe Ruta	Biedrība „DIA+LOGS”	Valdes priekšsēdētāja	Dzirnavu iela 135, Rīga, LV-1050	dialogs@diacentrs.lv	67243101
13.	Krūmiņa Alise	Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālā koalīcija	Izpilddirektore	Skolas iela 3, Rīga, LV-1010	alise.krumina@gmail.com	26183531
14.	Knabe Agnese	Biedrība „Skalbes”	STEPS projekta koordinatore	Kungu iela 34, Rīga, LV-1050	agnese.knabe@gmail.com	67222922
15.	Kokars Ivars	Biedrība „AGIHAS”	Valdes priekšsēdētājs	Čaka 146-14, Rīga LV-1012	agihass@apollo.lv	29163913
16.	Kuļikovska Ieva	Biedrība „Veselības projekti Latvijai”	Projektu direktore	Antonijas iela 12-8, Rīga, LV-1010	ievak@mail.teliamtc.lv	29277800
17.	Ķelle Iveta	Biedrība „Papardes Zieds”	Valdes priekšsēdētāja	Grēcinieku iela 34, Rīga, LV-1050	iveta@papardeszieds.lv	67212 700
18.	Līviņa Santa	LR Veselības ministrija	Veselības politikas plānošanas departamenta Veselības politikas plānošanas dokumentu izstrādes nodaļas vadītāja	Brīvības 72, Rīga, LV-1011	Santa.Livina@vm.gov.lv	67876079
19.	Mīlgrāve Beāta	Biedrība „Papardes Zieds”	Projektu vadītāja	Grēcinieku iela 34, Rīga, LV-1050	beata@papardeszieds.lv	29454440
20.	Pudule Iveta	Veselības ekonomikas centrs, Datu analīzes nodaļa	Vecākā sabiedrības veselības analītiķe	Duntes iela 12/22, Rīga, LV - 1005	iveta.pudule@vec.gov.lv	67501588
21.	Remese Ineta	LR Veselības ministrija	Veselības aprūpes departamenta Veselības profilakses nodaļas vecākā referente	Brīvības 72, Rīga, LV-1011	ineta.remese@vm.gov.lv	67876079
22.	Stars Inese	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra	Lektore	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	inese.stars@rsu.lv	67338307
23.	Strēle Ieva	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra	Docente	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	ievastrele@inbox.lv	67338307
24.	Valtere Anete	Biedrība „Latvijas Diabēta asociācija”	Valdes locekle	Rīgā, Kr. Barona 133, LV-1012	anete.valtere@hotmail.com latvdiab@latnet.lv	29515463 (priv.) 67378231
25.	Villeruša Anita	Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra	Asociētā profesore, Sabiedrības veselības fakultātes dekāne	Kronvalda bulvāris 9, Rīga, LV-1010	anita.villerusa@rsu.lv	67338307

5.3. Projekta vadības grupa

- Agnese Knābe, Skalbes, STEPS projekta koordinatore
- Iveta Pudule, Sabiedrības veselības asociācija, Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālās koalīcija
- Anita Villeruša, Sabiedrības veselības asociācija
- Ieva Strēle, Latvijas Endokrinologu asociācija
- Inese Stars, Latvijas Sabiedrības veselības asociācija
- Inese Gobiņa, Latvijas Sabiedrības veselības asociācija
- Anda Karnīte, Latvijas Sabiedrības veselības asociācija

5.4. Semināra novērtējuma kopsavilkums

Divas nedēļas pēc semināra dalībniekiem tika izsūtītas semināra novērtēšanas formas. Turpmāk ir atspoguļots šī novērtējuma kopsavilkums.

1. Izvēlēta semināra temats bija nozīmīgs, jo:

- visām sabiedrības veselības aktivitātēm un programmām jābūt uz pierādījumiem balstītām;
- nevalstiskām organizācijām Latvijā trūkst informācijas par sabiedrības veselības pētniecību;
- bija iespēja ieraudzīt saistību starp sabiedrības veselības pētniecību un praksi;
- uz pierādījumiem balstītas informācijas izmantošana ir būtiska sabiedrības veselības politikas veidošanā;
- ir nepieciešamība nevalstisko organizāciju aktivitātes izvērtēt, ņemot vērā uz pierādījumiem balstītu informāciju.

2. Semināra rezultātā tika radīta lielāka izpratne par pētījumu nepieciešamību sabiedrības veselības jomā strādājošo SO darbībai, jo:

- SO tika iedrošinātas iesaistīties sabiedrības veselības pētījumu veikšanā;
- tika uzsvērta un parādīta SO un pētniecības ekspertu sadarbības iespēja sabiedrības veselības pētniecībā;
- tika prezentēti sabiedrības veselības pētniecības „labās prakses” piemēri;

- tika parādīts, ka sabiedrības veselības aktivitāšu un pētniecības īstenošanā nozīmīgi ir ne tikai plaši, uz populāciju balstīti pētījumi, bet arī lokālās sabiedrībās (piemēram, projekta mērķauditorijā) īstenoti pētījumi;
  - tika parādītas SO iespējas un priekšrocības sabiedrības veselības pētījumu veikšanā.
3. Seminārs iedrošināja izmantot sabiedrības veselības pētījumus ikdienas SO darbībā, jo:
- tika uzsvērta uz pierādījumiem balstītas informācijas nozīme;
  - tika atspoguļota saikne starp pētniecību un praksi.
4. Seminārā sniegto prezentāciju informācija bija nozīmīga, jo:
- tā bija profesionāli sagatavota;
  - bija informācijas dažādība no atšķirīgām sabiedrības veselības jomām.
5. Semināra grupu darbs bija efektīvs, jo:
- tas deva iespēju diskutēt par pētniecības iespējām, kā arī kavējošiem faktoriem;
  - tajā bija iespējams dalīties pieredzē un apmainīties viedokļiem par sabiedrības veselības pētniecības vīzijām Latvijā nākotnē.